

КОЛОКВІАЛЬНІ АБРЕВІАТУРИ В ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ: КЛАСИФІКАЦІЯ, ХАРАКТЕР АДАПТАЦІЇ УКРАЇНСЬКОМОВНИМ ДИСКУРСОМ

Я. Б. Голодюк

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57; тел. +380 (342) 59-60-08*

У статті здійснена спроба детермінувати колоквіальні абревіатури, класифікувати їх відносно структури та типу абревіації, виявити особливості адаптації їх українськомовним дискурсом Інтернет-комунікації.

Ключові слова: *колоквіальна абревіатура, Інтернет-комунікація, колоквіальний акронім, адаптація колоквіальних абревіатур*

Однією з характерних словотвірних рис українськомовного писемного дискурсу є абревіація: темп життя українців, як і мовців більшості розвинених країн, є достатньо великим, а мова, як відомо, – основний рефlector будь-якого типу життєдіяльності. Вплив абревіації не оминув і мовлення мережі Інтернет. У ньому почалися розвиватися особливі типи скорочень, які, на нашу думку, є наслідком синтезу розмовного характеру комунікації в Інтернеті, рестриктивним характером писемного каналу та динамікою спілкування в мережі.

Скорочення в Інтернет-комунікації – предмет наукового зацікавлення багатьох лінгвістів. Так, Д. Крістал на основі аналізу деяких скорочень доходить до висновку, що скорочення виникають переважно у конкретних чат-групах, а потім поширюються й активно вживаються більшістю мовців Інтернету [17]. В. Абрамов та Ю. Хуснулліна розглядають скорочення як складник неформального спілкування в Інтернеті [2]. Е. Коротких розробляє типологію інноваційних абревіатурних структур в електронній комунікації [10]. О. Ємельянова аналізує абревіатури, що вживаються під час інтерперсональної SMS-комунікації (яка є наближеною до спілкування в Інтернеті) [8]. М. Барт кваліфікує розмовні абревіації в Інтернеті як елемент комп'ютерного жаргону [5]. Н. Єрьоміна дає характеристику лексико-семантичним полям, з яких відбуваються запозичення іноземних абревіатур [7]. В. Хайдарова розглядає окремі акроніми як неофразеологічні одиниці, які мають [лексичне] значення та «притягують» деякі емоційні атрактори [16]. О. Алімурадов та М. Шлепкіна розглядають вплив скорочень електронної комунікації на діловий дискурс [3]. М. Тібілова аналізує процеси запозичення та адаптації російськомовною культурою іноземних абревіацій [15].

Однак жоден зі згаданих науковців не розглядає абревіацію крізь призму українськомовного Інтернет-дискурсу та, на нашу думку, не

здійснює повної типології скорочень відносно їх структури. Таким чином, **актуальність** досліджуваної теми не викликає застережень.

Мета дослідження – здійснити класифікацію колоквіальних абревіатур за структурою, розкрити особливості їх адаптації українськомовним дискурсом Інтернет-комунікації. Матеріал дослідження – повідомлення форумів «Теревені»[20], «Гуртом»[18] та чату «Лоліт»[19]. Зразки повідомлень англійськомовного Інтернет-дискурсу взято із онлайн-словника «Urban Dictionary» [21].

Аналіз текстів Інтернет-дискурсу підтверджує думки тих учених, які вважають, що скорочення репрезентують принцип економії в мові [11]. Так, наприклад, О. Мешков зазначає: «Під загальною назвою "скорочення" криються численні та різноманітні процеси й результати, спільним для яких є те, що слово (...) стає коротшим порівняно зі своїми прототипами» [13; 15]. Якщо в розмовному мовленні скорочення реалізується в модифікації звукової структури слова, то в Інтернеті це явище обумовлюється писемним каналом комунікації та тенденцією, якою Д. Крістал мотивує усі його види в Інтернеті – «save a keystroke» [17; 85] («жодної зайвої клавіші» (*пер. авт.*)), тому скорочення як інтенція до динамічної Інтернет-комунікації, на нашу думку, найчастіше реалізується в емотіконах (:) = «посміхаюся», :(= «сумую» і под.), символічних ідеограмах (@ = «в» / «на», \$ = «гроші», ? = «запитання»), лексема-імітаціях уснорозмовного характеру («мона» (можна), «тра» (треба), «лю» (люблю)) та у колоквіальних абревіатурах, які і є **предметом** нашого дослідження.

За прийнятим більшістю вчених визначенням, абревіатура – це слово, утворене шляхом поєднання початкових звуків / літер або початкових елементів (морфем) слів [4; 27]. Оксфордський словник англійської мови, розширюючи це поняття, подає дещо інше його визначення: «скорочена або стягнена форма слова чи фрази» [22], таким чином не акцентуючи на характері нередукованих елементів.

В Інтернет-комунікації абревіація набула якісно нового характеру: вона стала служити для скорочення часто вживаних фраз, тим самим редукуючи тривалість написання повідомлення. Такі конденсовані мовленнєві формули-кліше, які стилізують повідомлення, надаючи йому ігрово-розмовного, властивого лише для Інтернет-комунікації, характеру, називаємо **колоквіальними абревіатурами** (*англ. «colloquial»* – розмовний). Процес словотворення, який передбачає редукацію компонентів окремих мовленнєвих формул / кліше з метою конденсації їх на письмі під час Інтернет-комунікації, умовно назвемо *колоквіальною абревіацією*.

В українськомовному сегменті Інтернету найбільш поширеними є колоквіальні абревіатури англійської етимології. Рідше вживаються скорочення російського та українського походження, тому в процесі їх класифікації відштовхуємося насамперед від первинних – англійських – форм. Отже, зі структурного погляду колоквіальні абревіатури можна класифікувати так:

– **ініційні** (або **колоквіальні акроніми**) – абрєвіатури, утворєні поєднанням початкових літер компонентів висловлень-кліше для утворєння нових одиниць, що переважно читаються нероздільно. Як доводить аналіз повідомлень, найчастіше вживаними колоквіальними акронімами на згаданих форумах є: LOL (Laughing Out Loudly – «сміюся голосно»), ІМНО (In My Humble (Honest) Opinion – «на мою скромну думку»), OMG (Oh, my God! – «Боже мій!»). Для прикладу: «Втім, нехай там мої вороги скупляються. **LOL**» [20]. Деколи вживаються ініційні колоквіальні абрєвіатури російського чи українського походження, проте переважна їх більшість використовується для пейоративізації, дисфемізації чи обсінізації (вulgаризації) висловлення;

– **хаотичні**^{**} – абрєвіатури, утворєні з лексем, у яких неалгоритмічно редукуються окремі графічні компоненти, що не є вирішальними в процесі декодування (а згодом – рецепції та інтерпретації). Очевидно, вирішальність / невирішальність графічних компонентів лексеми визначають первинні творці подібних скорочень, тому послідовність такої колоквіальної абрєвіації простежити неможливо. Наприклад, v (← **very** – «дуже»), pls (← **please** – «будь ласка»), abt (← **about** – «про»), fren (← **friend** – «друг»). Такі скорочєння адаптуються в слов'янській Інтернет-комунікації шляхом транслітерації (pls → плс/плз: «(...),але у власному авто і без смердячого сусіда поруч. Поділіться інфою, **плз**» [20]);

– **лексико-фонометатичні** – абрєвіатури, що утворюються шляхом заміни компонента чи цілого слова літерою/цифрою, лексикалізована форма якої має ті ж (або наближені до них) фонетичні характеристики, що й замінюваний компонент. Д. Крістал називає такі скорочєння подібними до ребусів [17; 90]. Наприклад: C U ((see[si:] = C[si:]) + (you[ju:] = U[ju:] ← see you – «бувай»); l8r (L+(ate[eit] = 8(eight[eit])) + R ← later – «пізніше»); b4 ((be[bi:] = B[bi:]) + (fore[fo:] = 4 (four[fo:] ← before – «до», «перед»); 2morr ((to[tu:] = 2(two[tu:] + morr + (ow[ou] = O[ou]) ← tomoгow – «завтра»)). В українськомовній Інтернет-комунікації цей тип колоквіальних абрєвіатур ще не адаптувався, проте потреба його виокремлення очевидна з погляду завершеності класифікації. Тому наводимо приклад з англійськомовного Інтернет-дискурсу: «U bin there **b4**, bro?» [21] («Have you been there before, bro?» – «Ти вже там був, друже?» (пер. авт.)). На нашу думку, фонетичне переосмислення лексикалізованих форм літер та цифр виникає у англійськомовних мовців → комунікантів у зв'язку з багатозначністю та омонімічністю лексем, що побутують в англійській мові. Є. Коротких вважає, що найпродуктивнішими цифрами-конструктами для такого типу абрєвіатур є 2, 4 та 8 [10; 79]. Деякі лексико-фонометатичні колоквіальні абрєвіатури можна відрізнити від цифри або літери лише в контексті. Для

* Тут і далі орфографію та пунктуацію прикладів збережено. Маркування жирним текстом – автора статті.

** «Хаотичні» – термін умовний: його виводимо зі спостереження, що виділення окремих звуко-графічних елементів є довільним, не закріпленим дискурсивною практикою.

прикладу, «2», залежно від контексту може бути цифрою чи скороченням (2 (two [tu:] = to [tu:] («до») = too [tu:] («занадто»)). Якщо в постпозиції до скорочення 2 (в зн. to – «до») стоїть нікнейм (псевдонім користувача), то така конструкція вважається звертальною. З усіх лексико-фонометатичних колоквіальних абревіатур лише форма 2... подекуди вживається в слов'янському Інтернет-дискурсі: «2 Norfolk -хороше в баньці, еге ж?» [19]; (конструкція «2 Norfolk» є еквівалентом «звертаюся до Norfolk»). Варто зазначити, що така реалізація апелювальної інтенції зумовлюється дигітальним жанром, в якому відбувається комунікація. Конструкція 2..., таким чином, найчастіше використовується під час комунікації в чатах, де одночасно спілкується велика кількість людей, а тому виникає потреба конкретизувати адресата повідомлення. За нашими спостереженнями, продуктивним є поєднання лексико-фонометатичних та ініційних колоквіальних абревіатур, проте такий синтез поки що є результативним лише для англійськомовного Інтернет-дискурсу: «**B4N** I'll CU @ the restaurant» [21] («Bye for now, I'll see you at the restaurant» – «Бувай наразі, до зустрічі в ресторані» (*пер. авт.*)). Як бачимо, у цьому прикладі для творення колоквіальної абревіатури B4N (Bye for ([fo:] = 4 (four [fo:])) Now) два компоненти були скорочені за принципом колоквіальних акронімів, а компонент «for» – за принципом лексико-фонометатичних колоквіальних абревіатур.

Аналіз досліджуваних повідомлень дає підстави стверджувати, що колоквіальні абревіатури пройшли декілька рівнів адаптації комунікантами українськомовного Інтернет-дискурсу. Найповніше адаптувалися ініційні, а найменше (як було згадано вище) – лексико-фонометатичні колоквіальні абревіатури.

Першим рівнем адаптації умовно називаємо рецепцію мовцями значення колоквіальної абревіатури та компетентне використання її в повідомленнях, як-от: «**ІМНО**, навіть якщо він дійсно біологічний нащадок Павла Скоропадського, то нічого не міняє (...))» [18] або «**OMG!** 2 гривні за метро. Вони зовсім збожеволіли!» [20]. Аналіз повідомлень доводить, що перший рівень адаптації експліцитно пройшли лише ініційні та лексико-фонометатичні колоквіальні абревіатури, проте можемо припустити, що хаотичні абревіатури також його пройшли.

Другим рівнем адаптації колоквіальних абревіатур українськими комунікантами є, на нашу думку, їх транслітерація під час активного використання в комунікації (схожі міркування висловила М. Тібілова, аналізуючи адаптацію скорочень російськомовним дискурсом: «Вищий рівень засвоєння російською мовною системою демонструють абревіатури, що пишуться не лише латинськими, а й російськими літерами й характеризуються більшою прозорістю своєї структури» [15; 244]). Для прикладу: «**омг**, тут буває не вистачає грошей на маршрутку а ти про таксі...)))» [20]; «не подобається зовсім.псевдофілософ для домогосподарок **імхо**» [18].

З хаотичних колоквіальних абревіатур, очевидно, другий рівень адаптації пройшла лише «pls» → «плс» / «плз»: «(...) Якщо в тебе є точ-

на інформація кинь **плз** лінк (...)» [20]. На нашу думку, це зумовлено побутуванням в розмовній сфері сленгового англїцизму «плїз», який неважко абревіювати до «плз».

Третім рівнем адаптації називаємо аперцепцію комунікантами колоквиальної абревіатури крізь призму фонетико-морфологічних, лексико-семантичних характеристик рідної мови. Для хаотичних абревіатур таке сприйняття, на нашу думку, стало наслідком переймання алгоритму одного виду абревіації і перенесення його на інший лінгвальний ґрунт. Для прикладу, в східнослов'янському Інтернет-дискурсі поширеною є форма **спс** (← *рос.* спасибо / *укр.* спасибі), утворена, очевидно, за аналогією до хаотичних колоквиальних абревіатур англійської мови. Своєрідною є рецепція російською та українською Інтернет-комунікацією колоквиальної абревіатури **pls**: *англ.* pls → *рос., укр.* **плс/плз** (*транслітерація, II рівень адаптації*); *англ.* pls → *укр.* **блск** (*будь ласка (хаотична колоквиальна абревіація, III рівень адаптації)*), для прикладу: «Тоді поясніть, **блск.**, завдяки чому камінь бірюзи вібиває саме блакитний сектор спектру, а не скажімо помаранчевий?» [20].

Якщо говоримо про колоквиальні акроніми, то третій рівень їх адаптації реалізується в ігровій модифікації звукової та графічної структури, у переосмисленні семантики, у зміні дериватологічних та синтаксичних їх властивостей. Так, наприклад, третій рівень адаптації колоквиального акроніма LOL характеризується такими факторами: мовці для підсилення експресивізації обрамлюють його літерами «о», таким чином, на нашу думку, ономапоетично наближаючи акронім до фонації сміху: «**ололо** фігня це все) ніяких достовірних фактів про сіє чудо нема - лише бред (...)» [20] (*пор.* ахаха, охохо); подекуди модифікують його графічну структуру: «ага:"))) давай скажи це :")))) я люблю Україну!!! **лолЪ**» [20]. Крім того, показником повної адаптації цього колоквиального акроніма є те, що комуніканти від нього утворюють деривати: «ви часом не подруги? які ви девкі **лольні!**» [20], «мммм...**лолка**...чувак, своїм протиріччям ти мене лякаєш...у мене аж чЬОлка чуть не відвалилась...яка агресія (...)» [20] – як видно з цих прикладів, мовці оперують не просто денотативним значенням абревіатур, а цілими конситуаціями, що імплікуються з новоутворених лексем. Можемо зробити висновок, що колоквиальний акронім за умов повної адаптації стає конденсованою номінацією деяких сем та конситуацій, які входять до лексико-семантичних полів, асоційованих із його значенневою домінантою. Цей процес умовно назвемо **семантичною конденсацією**. Унаслідок такої конденсації абревіатури, на нашу думку, набувають статусу лексем перехідного типу: вони активно вступають в дериватологічні процеси та несуть якісно нові значення, що зазвичай передавалися б декількома словами чи описовими конструкціями. Звернемо увагу на приклади: (1) «**лол** дурак би, мабуть, почав доводити...»; (2) «Карпа – журналістка – це найбільший **ЛОЛ** тижня, який я чула)))))»; (3) «бета версія це лише початок війни) і як вже давно відомо.. піднімає його глобал геймінг факторі, і це **ололололол**» [20]. Форма акроніма LOL у першому реченні,

очевидно, репрезентує II ступінь адаптації, оскільки скорочення транслітероване і декодується як субститут голосного сміху. Проте в другому й третьому реченнях форми цього акроніма вживаються як окремі лексеми на позначення конситуацій, для коректної інтерпретації яких недостатньо лише використати денотативне значення колоквіальної абрєвіатури, – потрібно декодувати контекстуальне її значення, переосмислити висловлення з позиції трансмісора.

Як уже згадувалось, одним із найбільш розповсюджених в Інтернет-комунікації є колоквіальний акронім **ІМНО**, який в українськомовному дискурсі почав використовуватися мовцями в постпозиції до присвійних займенників, утворюючи таким чином семантично тавтологічну (на перший погляд) конструкцію: «**моє імхо** таке, судить самі...» [20]. Проте, вважаємо, для українськомовної Інтернет-комунікації така конструкція не є тавтологічною, оскільки внаслідок семантичної конденсації цей акронім почав вживатися для номінації поняття «особиста / власна / суб'єктивна думка». Пор.: «та тут **на моє імхо** половина малолітні сама знаєш хто (...)»; «А наші, бачте, іншої думки в основному (то не лише **твоє імхо**)»; «Ознайомтеся з проблемою глибше - думаю, **моє імхо** має право на існування» [20]. Прикладом семантичної конденсації цього акроніма в російськомовному Інтернет-дискурсі є лексема «**имха**»: «Я вполне допускаю, что вот эта моя **имха** далека от справедливости, слишком резка и поспешна, юношеский максимализм, обида, расстройство и всё такое (...)» [1].

Як бачимо, семантична конденсація зумовила субстантивацію колоквіальних акронімів LOL та ІМНО, таким чином модифікуючи не лише їх семантичні та дериватологічні, а й синтаксичні властивості.

Варто звернути увагу на те, що вживання колоквіальних абрєвіатур не завжди є запорукою успішного спілкування в Інтернеті. Вдаючись до колоквіальної абрєвіації, зокрема на українськомовному дислокаті комунікації, мовець реалізує синтагматичну, а не парадигматичну мовну економію, оскільки він, хоч і витрачає менше мовленнєвих зусиль, змушує потенційних реципієнтів дешифрувати абрєвіатуру до рівня зрозумілих семантичних примітивів. Деколи вживання колоквіальної абрєвіатури призводить до девіації, як-от, для прикладу, в комунікативній ситуації:

Amarok: «(...) коротше, он-топ: ОМФГ! =))))»

Torry: «Що таке ОМГ я знаю. А що означає ОМФГ?» [20]

У подібних ситуаціях уживання колоквіальних абрєвіатур є, очевидно, детриментальним (збитковим) для комунікації, тому баланс між синтагматичною та парадигматичною економією у таких випадках є показником комунікативної компетенції мовця.

Отже, проведений аналіз повідомлень дав можливість детермінувати та класифікувати колоквіальні абрєвіатури, розкрити характер їх адаптації та особливості використання під час комунікації в українськомовному дискурсі мережі Інтернет.

Література

1. 07.07.2010 / Блог Катесины Форсайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сторінки: <http://katesina.diary.ru/p116258504.htm>.
2. *Абрамов В., Хуснуллина Ю.* Аббревиация компьютерных технологий в терминах и сленгах / В. Е. Абрамов, Ю. А. Хуснуллина. – Информационные технологии. – 2010, Т. 8. – № 2. – С. 105–110.
3. *Алимурадов О., Шлепкина М.* Инновационные лексические процессы в системе стереотипных конструкций современного англоязычного делового дискурса: аббревиация и сокращение / О. А. Алимурадов, М. А. Шлепкина. – Филологические науки. Вопросы теории и практики. – 2010, Т. 1. – № 1. – С. 20–29.
4. *Ахманова О.* Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. – Москва: Советская энциклопедия, 1969. – 606 с.
5. *Барт М.* Компрессивное словообразование в современном русском компьютерном жаргоне / М. В. Барт. – Филологические науки. Вопросы теории и практики. – 2009. – № 2. – С. 55–60.
6. *Бацевич Ф.* Основи комунікативної лінгвістики : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / Ф. С. Бацевич. – Київ: Академія, 2009. – 376 с.
7. *Ерёмина Н.* Словообразовательный потенциал устойчивых словосочетаний и фразеологизмов в компьютерном дискурсе / Н. К. Ерёмина. – Вестник ТГУ. Гуманитарные науки. Филология. – 2010. – №6 (86). – С. 224–228.
8. *Ємельянова О.* Особливості інтерперсонального спілкування в режимі SMS-повідомлень / О. В. Ємельянова. – Вісник Харківського національного університету. – 2010. – №896. – С. 114–118.
9. *Земская Е., Китайгородская М., Ширяев Е.* Русская разговорная речь. Общие вопросы. Словообразование. Синтаксис / Е. А. Земская, М. В. Китайгородская, Е. Н. Ширяев. – Москва: Наука, 1981. – 276 с.
10. *Коротких Е.* Нерегулярные словообразовательные модели в сфере англоязычной электронной коммуникации / Е. Г. Коротких. – Мир науки, культуры, образования. – 2010. – № 1. – С. 78–80.
11. *Мартине А.* Принцип экономии в языке / А. Мартине // Новое в лингвистике: вып. III / под ред. и с предисл. В. А. Звегинцева. – Москва: Издательство иностранной литературы, 1963. – С. 532–538.
12. *Мечковская Н. Б.* История языка и история коммуникации: от клинописи до Интернета / Н. Б. Мечковская. – Москва: Флинта, 2009. – С. 400–549.
13. *Мешков О.* Словообразование современного английского языка / О. Д. Мешков. – Москва, 1976. – С. 14–21.
14. *Светличная Н.* Лингвопрагматические свойства аббревиации и дезаббревиации в современном русском языке / Н. О. Светличная. – Филологические науки. Вопросы теории и практики. – 2008, Т. 2. – № 1. – С. 121–126.
15. *Тибилова М.* Особенности процесса освоения иноязычных аббревиатур / М. И. Тибилова. – Известия Российского государственного

педагогического университета им. А. Герцена. – 2009. – №119. – С. 242–246.

16. Хайдарова В. О некоторых видах аттракторов (на материале фразеоподсистемы языка Интернет-общения) / В.Ф. Хайдарова. – Проблемы истории, филологии, культуры. – 2008. – № 20. – С. 203–208.

17. Crystal D. Language and the Internet / David Crystal. – Cambridge University Press, 2006. – 316 p.

18. <http://www.hyrtom.com>.

19. <http://www.lolit.eleks.lviv.ua>.

20. <http://www.tereveni.org.ua>.

21. <http://www.urbandictionary.com>.

22. Oxford English Dictionary Second Edition on CD-ROM (v. 4.0) [Электронный ресурс]. – Oxford University Press, 2009. – Назва з титульного екрану.

*Стаття надійшла до редакційної колегії 16.11.2010р.
Рекомендовано до друку докт. філол. наук, проф. Голянич М.І.*

COLOCVIALNI ABBREVIATIONS IN INTERNETCOMMUNICATION: CLASSIFICATION, CHARACTER OF ADAPTATION BY UKRAINIAN-LANGUAGE DISCOURSOM

Ya. B. Golodyuk

*PreCarpathian National University by V. Stefanyk, 57 Shevchenko Street,
Ivano-Frankivs'k, 76000, Ukraine, ph. +380(342) 59-60-08*

In the article an attempt is made to determine colloquial abbreviations, classify them according to their structure and type of abbreviation, discover peculiarities of their adaptation to Ukrainian-language discourse of Internet communication.

Key words: *colloquial abbreviation, Internet communication, colloquial acronym, adaptation of colloquial abbreviation.*